

Waarde Collega's,

Sta me toe eerst het woord te richten tot alle collega's die vandaag geëerd werden hetzij omwille van hun pensionering, hetzij omwille van het feit dat ze uitstappen, hetzij om hun 20, 30 of 40 jaren dienst aan de VUB. Aan hen allen wil ik dank zeggen voor hun jarenlange inzet voor onze Alma Mater. Het is mede dank zij u allen dat de VUB is wat ze momenteel is : een performante universiteit waar hoogstaand onderzoek afgeleverd wordt en kwaliteitsvol onderwijs verstrekt wordt. Ik heb er dan ook bewust voor gekozen om ook deze keer de eerbetuiging in aanwezigheid van de hele VUB-gemeenschap te laten plaatsvinden : u maakt er immers integraal deel van uit en zal dit ook blijven, sommigen weliswaar enkel via de Vriendenkring ...

Beste collega's,

Ieder van ons heeft de voorbije dagen en weken ongetwijfeld stilgestaan bij wat we in het nieuwe jaar graag veranderd willen zien, of misschien net bij wat we willen dat behouden blijft. We maken die afweging heel persoonlijk, elk voor ons eigen leven, maar daarnaast staan we meestal ook stil bij hoe het onze omgeving, onze samenleving, onze wereld vergaat.

2011 was geen goed jaar. De hoop dat het na het sombere 2010 met z'n besparingen, bedrijfssluitingen en toegenomen wantrouwen beter zou gaan, die hoop is ijdel gebleken. 2011 was een dramatisch crisisjaar zonder voorgaande. Zeker, er waren lichtpunten, zoals de Arabische lente en moedige volkeren die onaantastbaar gewaande dictators ten val brachten. De onrust heeft zich ook uitgebreid naar Europa en Amerika, zo sterk zelfs dat het magazine Time "de demonstrant" of "the protester" heeft uitgeroepen tot Person of the Year. Tel daarbij de exploderende schuldencrisis en de hysterie over de euro en het staat zo goed als vast dat 2011 een prominente plaats zal krijgen in alle toekomstige geschiedenisboeken.

Als rector van een universiteit met bijna 3000 personeelsleden aan de VUB en met meer dan 3000 in het UZ en met 12.000 studenten die nog een lang leven voor zich hebben, word ik ook niet bepaald vrolijk van een overheid die de buikriem jarenlang zal moeten aanhalen. Want wij zijn immers in grote mate afhankelijk van publieke middelen en die middelen zijn ontegensprekelijk aan het krimpen.

Daarom zullen we meer dan ooit zelf inspanningen moeten doen om het VUB-schip drijvende te houden, en liefst meer dan dat: om zelf onze koers te bepalen. Want van buitenaf zal er geen hulp komen, en van bovenaf ook niet, vrees ik. We zijn tenslotte Leuven niet. Daarom blijft mijn leuze : "Samen werken aan onze eigen toekomst".

Maar we moeten zeker niet al te pessimistisch zijn. Met Karl Popper zeg ik altijd weer: Optimism is a moral duty. En we hebben het als VUB zeker niet slecht gedaan het voorbije jaar. Met een hele reeks verwezenlijkingen was 2011 voor de VUB in geen enkel opzicht een verloren jaar.

Op één donkere vlek na: de dood van Anthony Heureux, een student van de KULeuven die op 18 november naar Brussel was gekomen om mee St-V te vieren met zijn Brusselse collega-studenten. Zijn vader schreef me begin december: "Het verdriet is groot, alles doet pijn maar Anthony zal helaas nooit terugkeren.

Kunnen we er echter voor zorgen dat er iets gedaan wordt met die vrachtwagens? (...) Kunnen we vermijden dat er opnieuw een dode valt?"

Ik heb de vader van Anthony Heureux geantwoord dat ik hem bewonder om zijn moed. Want het immense verdriet om het verlies van een kind heeft hem niet belet om enkele constructieve voorstellen te doen om de stoet veiliger te maken. Laat een ding duidelijk zijn : in samenspraak met de stad Brussel en met de twee universiteiten zullen de organiserende studentenverenigingen de veiligheidsmaatregelen opnieuw voor het licht moeten houden om een herhaling van een dergelijk drama te vermijden.

Beste collega's,

In 2011 hebben we het er als VUB - ondanks alles – toch goed van afgebracht. Crisis of geen crisis, we hebben er het beste van gemaakt en samen met u wil ik graag even terugblikken op enkele hoogtepunten.

En nu al wil ik u allen danken om hiertoe op de één of andere manier te hebben bijgedragen.

Op 25 mei 2011 hebben we vijf eredoctoraten uitgereikt aan vier uitmuntende wetenschappers en een groot sportkampioen. De rode draad bij de eredoctoraten 2011 was excellentie. De eredoctores Temmerman, Levy, Soukoulis, Horowitz en Merckx zijn stuk voor stuk inspirerende persoonlijkheden die in hun eigen domein excelleren. Niet iedereen vond het een goed idee om Eddy Merckx een eredoctoraat te geven. Ik begrijp die kritiek, maar ben het er volstrekt niet mee eens. Niet alleen het cerebrale, maar ook het lichamelijke heeft zijn plaats aan een universiteit die de vorming van en het respect voor de totale persoon als één van haar kernwaarden ziet. Als grootheden uit de kunsten – van literatuur tot dans - eredoctoraten bij de vleet krijgen, waarom dan niet eens een grootheid uit de sport ? Want sport is ook cultuur. En sportkampioenen kunnen in hun discipline geniaal zijn. Toots Thielemans heeft zijn eredoctoraat dubbel en dik verdiend, maar Eddy Merckx ook. Zelf zei hij in De Standaard: "Ik schat deze titel even hoog in als mijn titel van baron."

Media-aandacht was er trouwens niet alleen voor Eddy Merckx. Een andere eredoctor, prof. Donald Horowitz, is een internationaal expert inzake etnische conflicten. Hij keek met een kennersblik naar ons land en liet in verschillende kranten optekenen dat hij "niet geloofde in het snelle verdwijnen van ons land." En zijn woorden hebben hun effect niet gemist want ondertussen hebben we eindelijk een regering.

Collega's,

Excellentie is uiteraard meer dan louter een thema dat we uit de kast halen als we eredoctoraten uitreiken. Het streven naar excellentie moet voor onze universiteit een permanent gegeven zijn.

We streven naar excellentie in onderzoek. Daarom was ik bijzonder opgetogen met de komst van Peter Tompa naar onze universiteit. Hij volgt Lode Wyns op als directeur van het VIB departement voor Structurele Biologie. Vlaams minister van Innovatie Ingrid Lieten kwam in mei persoonlijk naar onze campus om Peter Tompa voor te stellen aan de pers. En dat is niet verwonderlijk, want de Hongaar is een absolute wereldautoriteit inzake ongeordende eiwitten. Zijn onderzoek kan voor een doorbraak zorgen in bijvoorbeeld het aanpakken van kanker en tal van andere ziekten en aandoeningen. Een ding staat vast: een dergelijke topper kan je alleen maar aantrekken als je zelf op het vlak van onderzoek topkwaliteit te bieden hebt. Zoals ook topvoetballers niet bij een tweederangsploeg gaan spelen.

De transfers in de wetenschap en in de sport vertonen trouwens meer gelijkenissen dan sommigen zouden denken.

Mag ik trouwens van de gelegenheid gebruik maken om te melden dat Nature & Science het VIB-VUB-onderzoek van de collega's Steyaert en Raes als wetenschappelijke hoogtepunten voor 2011 heeft weerhouden ?!

En de naam en faam van de VUB heeft dit jaar nog meer glans gekregen dankzij een dier dat naar onze alma mater genoemd is. VUB-onderzoekers hebben namelijk een nieuwe Indische kikkersoort beschreven en die kreeg de naam *Nictibatrachus vrijuni* mee, of in mensentaal de VUB-nachtkikker.

Ik zou hier nog geruime tijd kunnen doorgaan over VUB-onderzoek dat het voorbije jaar in binnen- en buitenland weerklank heeft gekregen, maar ik weet dat ik u daar niet meer van moet overtuigen. Ik ben trouwens blij dat we met ons onderzoek en met onze expertise bijna dagelijks in de media komen en roep het academisch personeel nogmaals op om zoveel mogelijk naar buiten te treden. Zo vergroten we immers het draagvlak in onze samenleving voor wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en voor onze universiteit in het bijzonder.

De uitstraling van onze universiteit krijgt steeds meer een internationale dimensie. Dat is ook niet meer dan logisch in de wereld van vandaag, waar grenzen van landen nog maar weinig binnen of buiten kunnen houden, en al zeker geen wetenschappelijke kennis.

Ons venster op de wereld heeft in 2011 alvast concrete vormen aangenomen, met de opening van de Karel Van Miert Building, het gebouw waarin alles wat met internationalisering te maken heeft onderdak heeft gevonden en dat de naam draagt van een van onze grootste naoorlogse politici Karel Van Miert. De gewezen Europees commissaris had sterke banden met de VUB. Hij was er ooit assistent en daarna gaf ie jarenlang schitterende cursussen over Europa. Bij de opening van de Karel Van Miert Building in mei stelde ik dat de grote lijnen van het VUB-beleid van de voorbije jaren hier op een treffende wijze samenkomen. Met name ons ambitieus internationaal verhaal, het uitspelen van de troeven van Brussel én ons streven naar kwaliteitsvolle infrastructuur om al onze plannen mogelijk te maken.

En dat ons internationaliseringsverhaal niet bestaat uit woorden, maar uit daden, uit verwezenlijkingen, bewijst Bruface of de Brussels Faculty of Engineering waarbij VUB en ULB samen uitpakken met een uniek aanbod aan Engelstalige en meertalige masteropleidingen in de ingenieurswetenschappen. Dit academiejaar is Bruface van start gegaan met meer dan 40 inschrijvingen. Er was interesse uit maar liefst 33 verschillende landen.

In 2012 en de jaren die volgen zal onze internationale dimensie alleen nog belangrijker worden, daar ben ik rotsvast van overtuigd.

Maar niet iedereen steunt ons. Dat heb ik gemerkt toen ik in een opiniestuk in De Morgen een lans brak voor meer Engels in het Hoger Onderwijs en aan de Vrije Universiteit Brussel in het bijzonder. De N-VA reageerde prompt met een felle reactie, waarin ze een verregaande versoepeling van de taalregeling van de hand wees en in één ruk het bestaansrecht van de VUB ter discussie stelde. Om moedeloos van te worden...

Maar wat las ik enkele weken geleden? N-VA voorzitter Bart De Wever zou van gedacht zijn veranderd. In een interviewboek ter ere van het emeritaat van de

Leuvense professor Vos stelt hij en ik citeer: "Voor de N-VA is de verengelsing van het hoger onderwijs een zeer moeilijk dossier. Ik heb in de partij een zachte koerswending ingezet op de weg naar het pragmatisme. Ik spreek daar echter niet graag over, omdat dat gevoelig ligt bij mijn publiek. Maar ik probeer die vragen zo zakelijk mogelijk te benaderen."

Mijn pleidooi om de taalregeling in het hoger onderwijs rationeel te bekijken en rekening te houden met de internationale context in de wereld van vandaag, dat pleidooi is dan toch niet in dovemansoren gevallen. Als zelf Bart De Wever overtuigd begint te geraken... ???

Waarde collega's,

De internationalisering heeft in 2011 ook onze alumniwerking aangestoken. We zijn namelijk naar de Verenigde Staten getrokken om in New York een uniek alumni-event te organiseren. Het was de eerste keer dat een Vlaamse universiteit aan academische diplomatie deed in het zog van de Vlaamse minister-president. Maar ik ben er dan ook erg trots op dat we ook in de Amerikaanse samenleving sporen hebben nagelaten. Dankzij onze Amerikaanse geneeskunde alumni die na hun succesvolle studie aan de VUB verrijkt naar de States zijn teruggekeerd, maar ook dankzij onze Belgische alumni die hun toekomst hebben gezocht en gevonden in de VS. Een selecte groep van een vijftigtal alumni kreeg op het alumni-event een gevarieerd programma voorgeschoteld, met onder meer een ontmoeting met Vlaams minister-president Kris Peeters in het Flanders House en een receptie op een boot op de Hudson. Maar – en dit is belangrijk - we hebben daar ook gesproken over de mogelijkheid om de universiteit financieel te steunen. In de Verenigde Staten zijn giften zeer normaal. Als je daar een succesvolle carrière hebt, dan toon je je dankbaarheid door een project van je universiteit met dollars te steunen. Ik ben er zeker van dat we met de gulle steun van onze Amerikanen enkele mooie projecten zullen kunnen realiseren. Voor de campus Jette denken we hiervoor aan het zorghotel.

Nog een alumna die in Amerika woont en die ons ongelooflijk geholpen heeft is Ingrid Daubechies, een absolute wereldautoriteit in natuurkunde en wiskunde. Ze bedacht voor haar unief de Wiskunnend Wiske Wedstrijd, waarmee we honderden leerlingen uit het secundair naar onze campus hebben kunnen lokken. En ze hebben een fantastische ervaring gehad, want voor de wedstrijd moesten ze hoogst originele wiskundige opdrachten uitvoeren die vooral niet saai waren. En dat allemaal in aanwezigheid van Ingrid Daubechies zelf.

Initiatieven als Wiskunnend Wiske zijn ontzettend belangrijk, omdat er geen betere manier is om studenten te rekruteren, dan ze eerst op onze campus te krijgen en ze te tonen hoe fantastisch het hier wel is. Maar we zijn in elk geval goed bezig als het over studentenaantallen gaat. We hebben immers de kaap van de 12.000 studenten genomen. En in een recent persbericht van Onderwijsminister Smet over het Hoger Onderwijs staat het zwart op wit, op basis van 100 procent officiële cijfers. Ik citeer: "De opvallendste stijger, relatief gezien, is de Universitaire Associatie Brussel. Brussel blijft veruit de grootste studentenstad met een populatie van 76.399 studenten." Voor Gent en ver voor Leuven.

Wie zei ook weer dat wij geen toekomst zouden hebben. Wij zijn de toekomst.

En met z'n allen zorgen we er elke dag voor dat onze studenten in een eenentwintigste-eeuwse performante omgeving kunnen studeren. Zo hebben we in 2011 het Skillslab in Jette geopend. Het Skillslab bestaat uit hoogtechnologische sprekende poppen die op handelingen van studenten reageren zoals een echte patiënt. Het maakt deel uit van het Geïntegreerd Begeleidingslandschap van onze medische campus. Onze studenten krijgen er al in een vroeg stadium van hun opleiding essentiële vaardigheden en competenties aangeleerd, waarmee de artsopleiding van de VUB zich duidelijk onderscheidt van de rest van Vlaanderen. Laten we hopen dat dit zijn gevolg zal hebben op het aantal studenten. Want, collega's, kwaliteit hebben we meer dan genoeg in huis, kwantiteit echter niet.

Onze studenten kunnen zich ook sportief meer dan ooit uitleven, want vorige maand hebben we op de campus hier in Etterbeek twee gloednieuwe kunstgrasvelden geopend, een groot en een klein. Dat gebeurde in aanwezigheid van minister Smet.

De kunstgrasvelden konden er alleen maar komen dankzij de 650.000 euro die we van de Vlaamse overheid hebben gekregen. Waarvoor uiteraard onze dank.

En nu we steeds meer studenten hebben, moeten we ook dringend werk maken van meer studentenkamers. In één beweging zullen ook afscheid nemen van de uitgeleefde studentenwijk op de campus. Ook hier is de trein definitief vertrokken, want we hebben in het najaar een architectuuropdracht uitgeschreven voor 650 nieuwe studentenkamers met bijhorende faciliteiten. De duurzame nieuwbouw aan de kant van de Triomflaan zal een vloeroppervlakte krijgen van maar liefst 25.000 m² en moet een bindteken worden tussen de stad en de campus. Daarenboven zal in maart de bouw starten van een hotel op de campus Etterbeek, staat de realisatie van het animalarium in Jette in de steigers, heeft het UZ een investeringsplan voor meer dan 200 mio Eur ingediend en plannen we de aankoop van een nieuw gebouw aan de Pleinlaan, ...

Maar we doen niet alleen veel voor onze studenten, we hebben ook veel van onze studenten teruggekregen. Ingenieursstudenten van VUB en EhB hebben met hun zelfgebouwd elektrisch voertuig een schitterend resultaat neergezet in de internationale Shell Eco Marathon. Ze pakten bij de eerste deelname al meteen een achtste plaats. En dit jaar staat opnieuw een ingenieursteam klaar om nog beter te doen. En zo mee te bouwen aan een echt duurzame wereld. Het waren ook VUB-studenten die het voortouw hebben genomen in de Shame-betoging en de Frietrevolutie tegen het uitblijven van een Belgische regering. Ik heb zelf meegelopen in de betoging omdat ik het met de jonge generatie eens was.

Onze studenten hebben ook hun schouders gezet onder de Week van de Verlichting met een ijzersterk inhoudelijk programma dat veel weerklank heeft gekregen.

Collega's, ik ben trots op de huidige studentengeneratie. Te meer omdat het voor jonge mensen niet makkelijk moet zijn om een houvast te vinden of om zich te oriënteren in een op hol geslagen wereld, met dreigingen op alle vlakken, van de economie tot het milieu.

Ook als universiteit hebben we in 2011 ons engagement getoond. We hebben een academische opening gehouden in het teken van duurzaamheid en onze Raad van Bestuur heeft de Intentieverklaring tot het realiseren van een

duurzame Vrije Universiteit Brussel goedgekeurd. Maar we hebben niet alleen teksten geproduceerd ! We hebben op het vlak van duurzaamheid ook al veel in de praktijk gebracht, o.a. selectieve afvalinzameling, 100 % groene energie, etc...

We hebben ons ook ingezet voor het goede doel: zo kwamen er meer dan 200 VUB'ers aan de start van de Brussels Marathon en dat heeft een mooie cheque (van 12.500 euro) opgeleverd voor het Centrum voor Reproductieve Geneeskunde. We hebben met twee wielerteams van elk vier VUB'ers opnieuw meegedaan aan de 1000 km Kom op tegen Kanker en ook dat was een groot succes. Dit jaar in mei doen we weer mee, u zal er nog van horen.

We hebben ook nog maar eens asielzoekers opgevangen, uit louter humanitaire overwegingen. Zo'n 25 mensen zonder papieren krijgen momenteel huisvesting voor de winter in verwarmde VUB-lokalen. Hopelijk is het de laatste keer dat we dit moeten doen en komt er eindelijk een echte oplossing voor de asielcrisis.

Beste collega's,

We hebben het voorbije jaar ook onze eigen organisatie grondig onder handen genomen. Mét resultaat. De kersverse nieuwe structuur van de ondersteunende diensten bijvoorbeeld zorgt nu al voor meer efficiëntie en slagkracht.

Blikvangers van de hervorming zijn het nieuwe organogram, de omvorming van de vroegere communicatiedienst tot een veel grotere dienst Marketing, Communicatie en Evenementen, én de oprichting van een nieuwe dienst Strategie onder leiding van Nic Van Craen.

Volgend jaar, collega's, gaan de noodzakelijke hervormingen verder en zullen er onder andere verschuivingen komen binnen de rectorale kerndiensten. Het zijn allemaal ingrepen die slechts één doel hebben: de universiteit sterker en efficiënter maken.

In de zomer van 2012 zullen we ook de vruchten kunnen plukken van CALI of Campus Lifecycle, het nieuwe informatiesysteem voor de studenten- en onderwijsadministratie.

Met CALI zal de universiteit haar studenten kunnen volgen vanaf het moment dat ze informatie aanvragen over VUB-opleidingen tot als ze afgestudeerd zijn. Met CALI zullen we onze studenten- en onderwijsadministratie veel efficiënter kunnen beheren.

Ik wil Chris Beirens en zijn team hier toch even bedanken. En als alles ook nog blijkt te werken, dan zit er wel een standbeeld in voor deze collega's.

In elk geval, ik heb er alle vertrouwen in. Tenslotte hebben we ook niet voor niets één van de beste ICT-ers van de laatste jaren bij ons in dienst met name Rudy Van de Velde...

En dan, collega's, is er natuurlijk nog het Algemeen Strategisch Plan of kortweg het ASP. De Raad van Bestuur heeft vorig jaar al de aftrap gegeven voor de opmaak van het ASP 2, de opvolger van het eerste Algemeen Strategisch Plan 2009-2012. Er is een brede consultatie bezig van de hele VUB-gemeenschap, van diensthouders, faculteiten, studenten, personeel, er is al een strategisch seminarie geweest en nu moeten de verschillende diensten, afdelingen en faculteiten hun deelplannen uitwerken die we vervolgens samenvoegen tot een coherent en allesomvattend toekomstplan dat betrekking heeft op de periode 2012-2016. In september leggen we ASP 2 dan voor aan de Raad van Bestuur.

Collega's, zonder een allesomvattend plan met duidelijke strategische keuzes zal het nooit lukken. En dat vond ik in 2008 ook al. En het eerste Algemeen Strategisch Plan dat dit jaar afloopt, heeft op dat vlak zijn doel niet gemist. Oké, niet alle doelstellingen zijn gehaald – we hebben ook niet alles honderd procent zelf in de hand – externe factoren kunnen soms stokken in de wielen steken – maar uit de monitoringrapporten blijkt wel dat we dankzij het ASP ergens naartoe aan het varen zijn met het VUB-schip en dat we zeker geen rondjes zitten te draaien en onze energie en onze middelen aan het verspillen zijn. Al blijven we natuurlijk wel een middelgrote universiteit in een uitermate concurrentieel onderwijs- en onderzoekslandschap. Onze situatie is verbeterd, maar is nog altijd precair, zowel op het financiële vlak als wat rendement betreft. We moeten dus meer dan ooit inzetten op grotere marktaandelen. In Vlaanderen. Maar ook door meer internationale studenten aan te trekken. We moeten de universitaire medische campus in Jette uitbouwen. Laten we (Faculteit + UZ) samen werken en ervoor zorgen dat we samen een mooie toekomst kunnen uitbouwen ...

En we moeten nog veel meer doen, collega's, en we zullen ook veel meer doen. Maar we moeten ook nog het glas heffen om op het nieuwe jaar te klinken. En als het van mij afhangt, wil ik er niet één maar graag nog vier jaar bijdoen als rector van deze prachtige universiteit, van deze gemeenschap van gedreven mensen die voor hun VUB door het vuur willen gaan. Het is immers een voorrecht om hun/uw rector te mogen zijn ...

Maar collega's niet alleen van harde werkers, alhoewel dat essentieel is – maar ook van mensen die respect hebben voor elkaar. Daarom zal ik nu meteen hier op het podium mijn handtekening zetten onder een intentieverklaring van de universiteit die bestemd is voor iedereen die aan de VUB werkt. In 2012 binden we immers de strijd aan tegen ongewenst grensoverschrijdend gedrag op het werk en daarbij krijgen we de hulp van collega's die als vertrouwenspersoon zullen optreden. Ze zullen binnenkort aan u worden voorgesteld.

Maar ik hoop – en ben er eigenlijk wel gerust in – dat ze niet te al vaak in actie zullen moeten treden.

Collega's, laat ons naar stilaan goede Vlaamse gewoonte eindigen in het Latijn :

“Quidquid latine dictum sit altum videtur”

vertaald betekent dit

“Al wat in het Latijn gezegd wordt, klinkt intelligent”

Collega's, ik wens u allen een schitterend nieuw jaar, met 366 dagen met veel energie, liefde en een goede gezondheid.

Ik dank u.

Paul De Knop
9 januari 2012